Eesti Sotsioloogide Liidu infokiri: presidendi jõulutervitus, möödunud ja tulevased sündmused

september 2025 – veebruar 2026

Avaldatud 20. detsembril 2025

PRESIDENDI JÕULUTERVITUS

Head Eesti Sotsioloogide Liidu liikmed,

Aasta lõpp on hea hetk korraks peatuda ja vaadata tagasi möödunud aastale, mis on olnud Eesti sotsioloogide jaoks sisukas ja tähenduslik. Tänan südamest kõiki, kes on panustanud sotsioloogilise mõtte, uurimistöö ja avaliku arutelu edendamisse – olgu see teaduses, õppetöös või ühiskondlikes debattides.

Möödunud aastat jääb eriti tähistama suur ESAK konverents, mis tõi kokku eri põlvkondade ja suundade sotsioloogе ning näitas selgelt meie valdkonna elujõulisust ja mitmekesisust. Konverents andis hea võimaluse tuua nähtavamaks Eesti sotsiaalteadlaste roll tehnoloogiliste murrangute, sealhulgas tehisaru, mõtestamisel. Oluliseks teetähiseks on ka see, et Eesti Teaduste Akadeemia ridadesse on lisandunud sotsioloogist akadeemik Veronika Kalmus – tunnustus nii distsipliinile kui ka sotsioloogia ühiskondlikule kaalule laiemalt. Hea meel on tõdeda, et tööd on alustanud uus ja tugev juhatus. Eriliselt rõõmustav on olnud, et liidu tegevuses on üha nähtavam ja mõjukam noorte sotsioloogide panus. SÜLEM'i tudengid on aktiivselt panustanud nii ESAK-i korraldamisse kui ka Eesti Sotsioloogide Liidu juhatuse töösse. Koostöö nooremate kolleegidega toob liitu värskeid ideid, energiat ja uusi vaatenurki ning annab kindlust, et Eesti sotsioloogial on tugev ja jätkusuutlik tulevik.

Soovin, et algav aasta tooks kaasa jätkuvat koostööd, intellektuaalset uudishimu ja julgust esitada ka ebamugavaid, ent vajalikke küsimusi. Ennekõike soovin teile rahulikku aastalõppu, meeldivat aega lähedaste seltsis ja kvaliteetaega iseendaga.

Soojade tervitustega
Anu Masso
Eesti Sotsioloogide Liidu president

UUED VÄLJAANDED

- **Uues kuues sotsiaalse analüüsi metodoloogia ja meetodite õpibaas**. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas ehk SAMM on saanud uue kujunduse ja hulga uusi peatükke, mis toetavad sotsioloogia metodoloogia ja meetodite õpetamist. Lisandunud on peatükid Sotsiaalteaduslikust uurimisprotsessist, Uuringueetikast sotsiaal-, käitumis- ja haridusteadustes, Isikuandmete töötlemisest sotsiaalteaduslikes uuringutes, Kvantitatiivsest ja kvalitatiivsest uurimisviisist, Valimi moodustamisest, Arendusuuringust, Osalus-tegevusuuringust, Insaideruuringust ja insaideruurija perspektiivist, Andmete kaalumisest, Narratiivianalüüsist, Q-metodoloogiast ja Skeemide ja diagrammide loomisest. Mitmed varasemad peatükid on põhjalikult täiendatud ja kaasajastatud. SAMM õpibaasi toimetasid **Mai Beilmann**, **Dagmar Kutsar** ja **Signe Opermann**.
- Ilmunud on **Marju Lauristini**, **Peeter Vihalemma** ja **Mati Heidmetsa** koostatud mahukas mälestuste kogumik „Vabaduse labor“ Tartu ülikoolis tegutsenud sotsioloogia labori ajaloost. Sellest „kiirgab vastu

möödunud sajandi kuuekümnendate lõpu ja seitsmekümnendate alguse õhustikku Eestis. Labor oli taunitav anomaalia, kõrvalekalle, mida võim pidas ohtlikuks, ent selle siirdeid Eesti ellu on märgata tänaseni.“ Raamat valmis labori rajaja Ülo Vooglaiu 90. sünnipäevaks. Viieosalises raamatus on üle 50 peatüki, autorkond läheneb 30 laboriga seotud inimesele. Vt lisainfot ja Marju Lauristini slaide esitluselt: https://uhiskond.ut.ee/et/sisu/marju-lauristini-peeter-vihalemma-ja-mati-heidmetsa-raamatu-vabaduse-labor-esitlus

- **Jälgimisühiskonna paradoksi käsitlev teadusartikkel**. Veronika Kalmus avaldas koos rahvusvahelise projekti partnerite Rita Figueirase ja Göran Boliniga ajakirjas *Surveillance & Society* artikli „The surveillance survival paradox: Experiences and imaginaries of surveillance in a generational and cross-cultural perspective“. Eestis, Portugalis ja Rootsis kogutud küsitlus- ja intervjuuandmeid kombineeriva analüüsi põhjal püstitavad autorid teoreetilise hüpoteesi: otsesed kokkupuuted mineviku autoritaarse jälgimisühiskonna režiimiga ei too kaasa hirmu või kriitikat tänapäevase jälgimisühiskonna režiimi suhtes – pigem vastupidi. Avatud juurdepääsuga artikkel on leitav aadressil: https://doi.org/10.24908/ss.v23i3.18113
- Oktoobris ilmus ajakirjas Akadeemia Virumaa teemaline erinumber, kus **Andu Rämmer** analüüsis enda poolt läbiviidud uuringute valguses virumaalaste identiteeti ja väärtusi. Erinumbri tutvustused toimusid 9 oktoobril Rakveres ja 15 oktoobril Tartus.

LIIDU LIIKMETEST

- Tartu Ülikooli sotsioloogia professor Veronika Kalmus valiti Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikuks sotsioloogia erialal, tunnustades tema panust meedia- ja sotsialiseerumisuuringutesse. Lisainfo: https://uhiskond.ut.ee/et/uudis/veronika-kalmus-palvis-akadeemiku-tiitli-sotsioloogia-alal
- Juuni keskel ilmus avatud juurdepääsuga kogumik, mille kaastoimetaja ja üks autoritest oli **Kadri Koreinik**. Kogumiku fookuses olid marginaliseeritud vaimse kultuuripärandi narratiivid Suurbritannias (korni), Hollandis (friisi), Lätis ja Eestis (liivi). Kogumik kasvas välja ühisprojektist, kus TÜ osales. Projekti rahastas ELi teaduse ühisprogrammeerimise vaimse kultuuripärandi algatus (JPI:ICH). "Revoicing Intangible Cultural Heritage Perspectives from the Margins of Europe" (Routledge 2025). Lisainfo: https://www.taylorfrancis.com/books/oa-edit/10.4324/9781003459149/revoicing-intangible-cultural-heritage-laura-hodsdon-valts-ern%C5%A1treits-kadri-koreinik-sjoerd-jeroen-moenandar
- **Andu Rämmer**, Anna Golubeva ja **Maaris Raudsepp** esinesid ettekandega Social representations of the transition to Estonian-medium education seitsmekümnendal sotsiaalsete representatsioonide uurijate konverentsil Brestis. Kõrgetasemeline interdistsiplinaarne konverents tõi kokku laialtlevinud arusaamade psühholoogilise tunnetuse ja sotsioloogilise leviku uurijad üle kogu maailma. Prantsuse-, inglise- ja hispaaniakeelsete teemade ring ulatus immigratsiooni problemaatikast ja konfliktide lahendusviisidest uute tehnoloogiate retseptsiooni ja igapäevase elu uute vormideni.
- Tartu Ülikool tunnustas kolme ESL-i juhatuse endist liiget teenetemärgiga. **Veronika Kalmus** saab Tartu Ülikooli medali ning **Mai Beilmann** ja **Signe Opermann** aumärgi, mille rektor Toomas Asser 21. Novembril pidulikult üle annab. Lähem info ülikooli kodulehel: https://ut.ee/et/uudis/selgunud-tanavused-teenetemarkide-kavalerid
- ESLi juhatuse liige **Peeter Vihma** on Eesti Teaduste Akadeemia fondi 2026. aasta stipendiaat: https://www.akadeemia.ee/eesti-teaduste-akadeemia-fondi-stipendiaadid-2026-aastaks-on-kristina-

joekalda-peeter-vihma-ja-kelli-randmae

- ESLi auliige, prof **Ene-Margit Tiit** jõudis Eesti Päevalehele "Eesti mõjukad 2025" edetabelisse (55/100): https://epl.delfi.ee/leht/mojukad/2025
- Riskisotsioloogia professor **Kati Orru** pidas inauguratsiooniloengu ühiskondlikust haavatavusest hädaolukordade ajal, keskendudes valmisoleku ja vastupanuvõime sotsiaalsetele mõõtmetele. Lisainfo: https://ut.ee/et/uudis/tartu-ulikooli-riskisotsioloogia-professor-kati-orru-raagib-oma-inauguratsiooniloengul

---

TOIMUNUD SÜNDMUSED

- **Eesti tervisekommunikatsiooni võrgustiku loomine**. Mitmed sotsioloogid osalesid 11. septembril Eesti tervisekommunikatsiooni võrgustiku loomisel, mille eesmärk on tugevdada teaduspõhist ja kriisikindlat tervisekommunikatsiooni. Lisainfo: https://uhiskond.ut.ee/en/news/researchers-created-estonian-health-communication-network
- 3. oktoobril toimus TÜ ühiskonnateaduste instituudi **konverents „Ühiskonna probleeme (j)uurides“**. Tutvustati värskete empiiriliste uuringute tulemusi, diskuteeriti ühiskonna valupunktide ja lahenduste ning sotsiaalteaduslike meetodite võimaluste ja piirangute üle. Plenaarettekande pidas Triin Vihalemm, kes jagas auditooriumiga Ida-Virumaale keskenduva uurimisprojekti käigus saadud tulemusi ja õppetunde. Konverentsi programmiga saab täismahus tutvuda siin. Juhan Peegli nimelises auditooriumis toimunud ettekandesessioone ning arutelupaneeli saab järele vaadata UTTV platvormil.
- **Seminaril arutati valeinfo, alternatiivmeditsiini ja juturobotite rolli üle tervisevaldkonnas. T**artu Ülikooli desinfo koostööplatvormi neljas seminar tõi kokku ühiskonnauurijad ning meditsiinivaldkonna teadlased ja praktikud. Üritusel analüüsiti, kuidas valeinfo, alternatiivsed raviviisid ja tehisaru rakendused mõjutavad inimeste tervist ja usaldust meditsiinisüsteemi vastu, ning otsiti võimalikke lahendusi. Lisainfo: https://uhiskond.ut.ee/et/uudis/seminaril-arutati-valeinfo-alternatiivmeditsiini-ja-juturobotite-rolli-ule-tervisevaldkonnas
- **Tallinna Ülikooli 10. aastapäeva konverents** “Väikeriigi väljakutsed segastel aegadel” (13.–14. Nov 2025, Tallinn). Konverentsil käsitleti väikeriikide väljakutseid globaliseerumise, ebavõrdsuse ja sotsiaalse sidususe kontekstis. Lisainfo: https://www.tlu.ee/yti/teaduskonverentsid/uti-10-sunnipaeva-konverents-vaikeriigi-valjakutsed-segastel-aegadel
- 17.—20. Detsembril toimus **6. ISA riiklike erialaliitude nõukogu (***Council of National Associations***) konverents “Building Resilient Sociologies”** (Pune, India). Konverents tõi kokku erialaliitude delegaadid, et arutada sotsioloogia rolli 21. sajandi väljakutsetes ja tugevdada rahvusvahelist koostööd. Lisainfo: https://www.isa-sociology.org/en/conferences/council-of-national-associations/india-2025

TULEVASED SÜNDMUSED

- 20.–22. jaanuaril 2026 toimub Madridis Hispaanias kvalitatiivsete meetodite konverents **World Conference on Qualitative Research 2026** (veebikonverents toimub 2.–5. veebruaril 2026). Lisainfo: https://wcqr.ludomedia.org/about/
- **ESA uurimisvõrgustiku Sociology of Culture 10. konverents “Cultural Vulnerabilities and Planetary Problems”** (21.–23. jaan 2026, Rooma). Konverentsil käsitletakse kultuurilisi haavatavusi ja

globaalsete kriiside kontekstis. Keskendutakse elukäigu, ebavõrdsuse ja sotsiaalse stratifikatsiooni teemadele. Lisainfo: https://hsd.hr/en/2025/04/01/research-network-07-sociology-of-culture-european-sociological-association-call-for-papers-for-10th-mid-term-conference/

- **Navigating Return Migration: What Next?** (22.–23. jaan 2026, Akdenizi Ülikool, Türgi). Konverents käsitleb tagasirände sotsiaalseid ja poliitilisi mõjusid Euroopas, tuues kokku rände-, ebavõrdsuse ja poliitikauuringute vaatenurgad. Lisainfo: https://www.returnmigration.eu/final-conference
- **FemIDEAS konverents "Decolonise Sexual and Gender-Based Violence in Higher Education"** (4.–6. veeb 2026, online). Keskendub vägivalda puudutavate arutelude dekoloniseerimisele. Lisainfo: https://femideas.com/conference2026/
- **European Consortium for Sociological Research (ECSR) 2026 konverents** (15.–17. juun 2026, Dublin). Teema "Inequality by Design?" ning tähtajad: abstaktide esitamine 6. sept 2025 – 11. jaan 2026, otsused 13. veeb 2026, varajane registreerimine kuni 28. veeb 2026. Lisainfo: www.ecsr2026.net
- **Tartu Conference on East European and Eurasian Studies 2026** (10.–12. juun 2026, Tartu). Abstraktide tähtaeg 25. jaan 2026. Lisainfo: https://sisu.ut.ee/tartuconference/2026-call-for-papers/
- **European Sociological Association 17. konverents "Strengthening Democracies"** (25.–28. aug 2026, Varssavi). 17. Euroopa Sotsioloogia Assotsiatsiooni konverentsi teema on "Strengthening Democracies: Social Action, Solidarity and Sustainable Futures" ning oodatud on abstraktid kõikidest sotsioloogia valdkondadest. Abstraktide esitamise tähtaeg on 30. jaan 2026. Lisainfo: https://www.europeansociology.org/conference/2026
- **Digital Technologies and Gender in Arts and Media (GAMER) konverents** (12.–13. märts 2026, Pariis) – abstraktide tähtaeg möödunud, kuid osalemine võimalik. Lisainfo: https://www.isa-sociology.org/uploads/imgen/2276-rc14-mid-term-conference-paris-march-2026.pdf

---

RAHASTUS JA KONKURSID

- **ETAg personaalse uurimistoetuse tulemused**: 2025. aasta voorus rahastati 81 projekti, sh üheksa sotsiaalteadustes; järgmine taotlusvoor avaneb 2026. aasta märtsis. Lisainfo: https://etag.ee/rahastamine/uurimistoetused/personaalne-uurimistoetus/put-taotlusvoor-2025/ ja https://etag.ee/tegevused/konkursid/
- **DAAD stipendiumid doktorantidele (BGSS, Bamberg)**: avaldusi saab esitada 10. nov 2025 – 10. veeb 2026; toetus 1 400 € kuus kuni neljaks aastaks. Lisainfo: https://www.uni-bamberg.de/en/bagss/application/daad-scholarship/
- **Järeldoktori stipendium Örebro Ülikoolis (Rootsi)**: avalduse tähtaeg 2. veeb 2026; projekt uurib eksperte rahvusvahelises keskkonnajuhtimises. Lisainfo: https://academicpositions.com/ad/orebro-university/2025/postdoctoral-researcher-in-sociology/241215
- **Järeldoktori (*research fellow*) koht kvantitatiivses haridussotsioloogias** (Bulgaarias, IFPS BAS): avalduse tähtaeg 11. jaan 2026, intervjuud veebruaris. Lisainfo: https://ips-bas.org/en/24718/
- **Kolm doktoriõppe kohta haridussotsioloogias** samas instituudis Bulgaarias: taotlemise tähtaeg 11. veeb 2026, eksamid ja intervjuud märtsis. Lisainfo: https://ips-bas.org/en/call-for-applications-project-based-phd-positions/

- **Harvardi inimõiguste stipendiumid (Carr-Ryan Center)**: taotluste esitamise tähtaeg 22. veeb 2026; stipendium toetab teadlasi, kes edendavad inimõigusi teaduses või praktikas. Lisainfo: https://dcsociologicalsociety.org/page-18070
- **Notre Dame'i postdoktorantuur kodanikuvabaduste ja inimõiguste alal**: taotlused kuni 31. dets 2025. Lisainfo: https://dcsociologicalsociety.org/page-18070
- **Marie Skłodowska-Curie Doctoral Network EPHEMERAL**: kaks doktorantuurikohta maakohtade ettevõtluse uurimiseks; tähtaeg 6. jaan 2026. Lisainfo: https://www.isa-sociology.org/en/opportunities/phd-postdoctoral-positions
- **IMPRS-SPCE doktoriõppe programm**: kandideerimise tähtaeg 15. veeb 2026. Lisainfo: https://keeper.mpdl.mpg.de/f/2372882690654ef59003/

* Mõningate tehniliste viperuste tõttu on seekordne infokiri tavapärasest minimalistlikum. Püüame järgmiseks korraks Smaily keskkonna visuaalselt värvikirevama kirjapõhja taastada. Ilusat pühadeaega!

Lugupidamisega
Infokirja toimkond